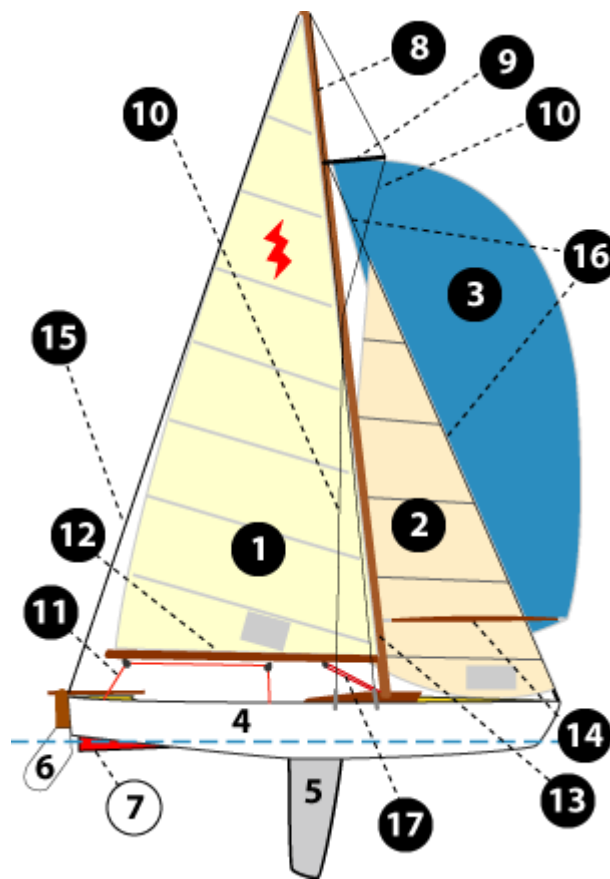

L'adquisició de vocabulari: estratègies i organitzadors

L'adquisició de vocabulari: estratègies i organitzadors

Coordinació:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya

Elaboració:

Equip LIC (curs 2014-2015)

Servei Territorial del Baix Llobregat

Gener del 2015

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Índex

1.	Introducció	4
2.	Què entenem per competència lèxica?	4
3.	El currículum: les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic.....	5
4.	L'ensenyament-aprenentatge del lèxic.....	6
5.	Característiques del lèxic específic	8
6.	Seqüència didàctica per treballar el lèxic.....	9
7.	L'ensenyament-aprenentatge del lèxic durant el procés lector	11
8.	Recursos per treballar el lèxic	17
8.1	Activitats lúdiques.....	17
8.2	Activitats amb diccionaris	18
8.3	Activitats per desenvolupar estratègies d'inferir el significat de les paraules.....	18
8.4	Organitzadors gràfics.....	22
8.5	Taller de lectura: Identificar les paraules clau. Comprensió d'enunciats.....	26
9.	Els marcadors textuais	36
10.	Orientacions generals per treballar els connectors.....	37
11.	Activitats per treballar la competència plurilingüe en relació amb el lèxic	40
12.	Activitats de mediació interlingüística	41
12.1	Cicle Inicial	41
12.2	Activitats de mediació interlingüística: Cicle Mitjà	44
12.3	Activitats de mediació interlingüística: primer cicle d'ESO.....	48
12.4	TALLER: establir connexions i paral·lelismes entre el vocabulari nou i el coneixement de la pròpia llengua (llengua anglesa). 2n d'ESO.....	53
13.	Recursos per al professorat	55
14.	Bibliografia	66

1. Introducció

Si hom pregunta al professorat quina és la causa que els seus alumnes no entenguin els textos, una de les respostes més recursives és la manca de coneixement de vocabulari que tenen. Fan afirmacions del tipus:

Els alumnes:

- tenen un vocabulari molt pobre,
- desconeixen paraules bàsiques,
- quan troben paraules que no coneixen abandonen la lectura, deixen d'intentar comprendre,
- el seu vocabulari científic és molt minso,
- ...

Aquestes afirmacions, tretes de les formacions, adopten un to més greu quan qui respon és professor de les àrees no lingüístiques i de secundària, ja que a les àrees l'alumne s'enfronta al lèxic específic, que té unes característiques que el fan especialment complex.

No hi ha dubte que un alumne amb un bon repertori lingüístic té d'entrada un avantatge a l'hora de llegir i comprendre un text. En aquest dossier tractarem de com s'adquireix el lèxic i quin paper juga la lectura en aquesta adquisició. Es plantejarà quina és la didàctica general per a l'ensenyament del lèxic, no s'entrarà en l'especificitat de cada disciplina. Sí que s'aprofundirà, però, en l'adquisició del lèxic des del procés lector.

2. Què entenem per competència lèxica?

El domini del vocabulari consisteix en el coneixement dels mots, els conceptes a què es refereixen i la utilització precisa en el context adient.

L'ampliació qualitativa i quantitativa del vocabulari es produeix no només a la classe de llengua, sinó també a la resta d'àrees i al llarg de totes les etapes educatives.

Els processos cognitius que intervenen en l'aprenentatge, la incorporació i l'activació o l'oblit del vocabulari són múltiples i complexos. L'adquisició i l'ús del vocabulari s'optimitzen mitjançant els aprenentatges formals que ha rebut l'individu però també, i sobretot, gràcies a les seves experiències i el seu contacte amb matèries i temàtiques diverses.

El vocabulari que es fixa en la nostra memòria és aquell que hem necessitat i usat, i el que sentim i llegim més.

La competència lèxica, en tant que **domini de totes les característiques i funcions del vocabulari**, no es pot descriure exclusivament com a competència lingüística, sinó com a manifestació i condició de la competència comunicativa, amb components ideològics, socials i culturals.

Daniel Cassany, Marta Luna, Glòria Sanz (1993)

3. El currículum: les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic

El coneixement lèxic és cabdal per al desenvolupament de les habilitats lingüístiques receptives i productives. Per tant, és un contingut clau integrat dins les competències bàsiques d'àmbit lingüístic, que fan referència a cinc dimensions: comprensió lectora, expressió escrita, comunicació oral, literària, plurilingüe i intercultural.

A continuació presentem un quadre resum de totes les competències de l'àmbit lingüístic on el lèxic és present.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES – PRIMÀRIA	COMPETÈNCIES BÀSIQUES – SECUNDÀRIA
Comprensió lectora	
C.3 Utilitzar, per comprendre un text, l'estructura i el format de cada gènere textual i el component semàntic de les paraules i de les estructures morfosintàctiques més habituals.	C.2 Reconèixer el tipus de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.
Expressió escrita	
C.6 Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.	C.5 Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
Comunicació oral	
C.8 Comprendre textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars.	C.7 Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.
C.9 Produir textos orals de tipologia diversa adequats a la situació comunicativa.	C.8 Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.
Dimensió literària	
C.12 Crear textos amb recursos literaris per expressar sentiments, realitats i ficcions.	C.12 Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.
Dimensions plurilingüe i intercultural	
C.14 Conèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural de Catalunya, de l'estat Espanyol, d'Europa i del món.	A.3 Conèixer i valorar la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.
Dimensió actitudinal	

4. L'ensenyament-aprenentatge del lèxic

Se sap que...

S'aprenen nous mots quan els estudiants els utilitzen en converses amb sentit compartides amb altres, on s'incorporen els mots seleccionats i se'n mostren els usos (Corson, 1995).

Per elaborar i dominar les regles d'ús del vocabulari nou en els diferents contextos, cal oferir espais de conversa i discussió (Kowal & Swain, 1994).

Cal oferir contextos amb sentit i oportunitats per a la pràctica i l'aplicació d'un ús funcional de la llengua (Dutro & Moran, 2003).

Hi ha **tres tipus de vocabulari**:

- **Tipus 1: vocabulari bàsic**

Paraules que no requereixen ensenyament directe i en general no tenen significats múltiples.

- **Tipus 2: mots de freqüència elevada i significats múltiples**

Són paraules que apareixen en una gran varietat de dominis/contextos. Apareixen en la llengua dels adults, en la literatura, i tenen una gran influència tant en la llengua oral com en l'escrita.

- ✓ Són importants per a la comprensió lectora.
- ✓ Són polisèmiques.
- ✓ S'usen d'ús general, en una gran varietat de contextos i àmbits.
- ✓ Són típiques d'usuaris de la llengua madurs.
- ✓ Inclou vocabulari descriptiu, per descriure conceptes detalladament.

Aquestes paraules són candidates a ser emprades en l'ensenyament directe, ja que esdevenen un bon indicador del progrés acadèmic.

- **Tipus 3: Paraules de freqüència baixa. Vocabulari específic**

Paraules específiques associades a determinats àmbits o àrees de coneixement, per exemple *isòtop*.

Tot i així, cal indicar que el fet de pertànyer a la categoria 2 o 3 no sempre és clar. A més, cal tenir en compte que l'adquisició de vocabulari és una experiència personal.

(Adaptació de [Super Duper Handy Handouts](#), number 182 2008)

Per ensenyar vocabulari de manera directa ens basem en dues estratègies: utilitzar la informació del context conjuntament i la base conceptual i la formació del lèxic.

Pel que fa a les estratègies que recorren a la informació del context cal dir que (segons Baumann and Kame'enui, 1991):

- a) És difícil inferir significats a partir del context quan el vocabulari és específic (tipus 3).
- b) S'aprèn millor el vocabulari si es combinen definicions i pistes que ofereix el context que si ens basem només en les pistes que ofereix el context.
- c) La recerca basada en la inferència del significat a partir del context és prometedora però limitada.

Així, tot i que el context ajuda els estudiants a adquirir informació bàsica sobre els mots, cal un ensenyament directe del significat del vocabulari, emprant pistes específiques.

També se sap que...

- Un bon coneixement del vocabulari és essencial per a una bona comprensió i per adquirir els nivells formals de la llengua.
- Cal dedicar temps a l'ensenyament explícit i directe del vocabulari, que permeti el desenvolupament d'un bon corpus lèxic propi.
- L'ensenyament/aprenentatge del vocabulari ha de ser constant, explícit, actiu, ha de comportar acció i treball amb el vocabulari, més que no pas memorització passiva.
- Per ser efectius no s'ha de basar necessàriament en definicions de mots. Els mots nous són més comprensibles amb descripcions que amb definicions (Beck, McKeown & Kucan, 2002).
- Els aprenents representen el coneixement dels mots en suports lingüístics i no lingüístics. Utilitzar imatges pot millorar l'aprenentatge del vocabulari en un 37%.
- Calen exposicions múltiples a un mot per anar copsant-ne els diferents significats i aprendre'n l'ús.
- Mostrar i analitzar la composició dels mots en facilita la comprensió.
- Els diferents tipus de paraules demanen maneres diferents d'ensenyar-les.
- La diversitat de textos afavoreix l'exposició a múltiples contextos dels mots.
- Els alumnes haurien de parlar/discutir sobre els mots que van adquirint.

- Els alumnes haurien de jugar amb els mots.
- Copiar definicions del diccionari no és una pràctica gaire eficaç.
- Cal garantir que s'aprèn/s'ensenya el vocabulari acadèmic i que se seleccionen i prioritzen els mots clau per a la comprensió d'un text.
- Cal relacionar el vocabulari nou amb els coneixements previs de l'alumne i amb altres mots (relacionar, connectar).
- S'ha d'afavorir la lectura independent i la lectura en veu alta del vocabulari nou.
- Cal conscienciar l'alumne de la importància d'adquirir vocabulari i convidar-lo a estudiar els mots, jugar-hi, etc.

5. Característiques del lèxic específic

Cadascuna de les matèries del currículum té el seu lèxic específic. La paraula és una etiqueta que designa les coses i les seves característiques, les accions i les relacions que s'hi estableixen. La paraula delimita una realitat i la conceptualitza, a la vegada que ens permet recordar, aïllar, diferenciar una realitat.

Àngels PRAT, Mercè IZQUIERDO (1998)

Què designa el lèxic específic?

Objectes, elements o fenòmens reals que es poden observar o identificar.	ossos del cos humà Material de laboratori
Processos	evaporació, fusió evolució
Conceptes	força, pressió, massa règim, revolució
Simbols	fórmules, taules equacions, gràfiques
Paraules no estrictament científiques molt presents en els discursos científics.	relatiu, criteri, factor, determinar, equilibri

Com es forma el lèxic específic?

Neologismes per la forma (Dues paraules una d'elles d'origen grec o llatí)	aero- -edro (cara) agro- -grafo (traç) hidro- - morfo (forma)
Neologismes per derivació (Afegir prefixes o sufixes a una base lèxica)	circum- (al voltant) des- (negació) hiper- (sobre, damunt de)
Neologismes per combinació sintàctica de dos termes	centre de gravetat teorema de Pitàgoras
Neologismes per reducció (sigles, abreviatures)	ADN, H ₂ O
Neologismes pel sentit	En informàtica: memòria, menú
Neologismes sintàctics (canvi en la categoria gramatical: d'adj. a sust., de nom propi a comú)	edulcorant (substància edulcorant) un newton, un geiger

Segons Cooper (1986) els objectius pel que fa a l'aprenentatge del lèxic haurien de ser:

- Ajudar els alumnes a aprendre les paraules necessàries per a les seves exigències cognitives en el context escolar i per al seu propi desenvolupament personal.
- Aconseguir l'interès i la capacitat necessaris perquè avancin en aquest camp d'una manera autònoma.

El segon objectiu és molt important, ja que situa l'alumne en el motor del seu aprenentatge (perspectiva de l'alumne). La intervenció docent s'haurà de vincular a aquests dos objectius. En els apartats d'aquest dossier es proporcionaran orientacions en aquest sentit.

6. Seqüència didàctica per treballar el lèxic

Marzano suggereix sis tipus d'activitats per tal de fer ensenyament explícit del vocabulari específic:

- I. Dóna una descripció, explicació o exemple del nou terme. (Del qual convé incloure una representació gràfica.)
- II. Demana als estudiants que reformulin la descripció, explicació o exemple amb les seves paraules.
- III. Demana'ls que representin el mot nou mitjançant una imatge, símbol o gràfic.
- IV. Periòdicament, fes activitats que els facin treballar amb els mots nous i els ajudin a comprendre i fixar-ne el significat.
- V. Ofereix-los oportunitats per parlar i discutir sobre els mots nous.
- VI. Practica els mots nous mitjançant jocs.

I. Dóna una descripció, explicació o exemple del nou terme

- Buscar els nous mots al diccionari no resulta gaire útil per aprendre.
- Proporciona contextos per al nou terme.
- Introdueix experiències directes que exemplifiquin l'ús del terme.
- Explica una història o anècdota que inclogui el terme en qüestió.
- Empra el vídeo com a estímul per a la comprensió d'informació.
- Demana als estudiants que investiguin el terme i que en presentin informació a la resta de la classe (explicació, pantomima, pòster, etc.).
- Descriu la teva imatge mental del mot.
- Troba o crea imatges o fotos que expliquin el mot.

II. Demana als estudiants que reformulin la descripció, explicació o exemple amb les seves paraules

- Controla'n la comprensió i corregeix els malentesos.
- Els estudiants han de produir idees originals, no imitar el professor.

III. Demana'ls que representin el mot nou mitjançant una imatge, símbol o gràfic.

- Fes modelatge, modelatge, modelatge.
- Dóna exemples de dibuixos, gargots dels alumnes i propis que representin les idees.
- Juga al *Pictionary*.
- Dibuixa un exemple del terme.
- Dramatitza el terme fent servir bombolles.
- Busca imatges a Internet, si cal.

IV. Periòdicament, fes activitats que els facin treballar amb els mots nous i els ajudin a comprendre i fixar-ne el significat.

- Fes notar els prefixos, els sufixos i les arrels de les paraules. Els ajudarà a recordar el significat del terme.
- Identifica sinònims i antònims.
- Fes una llista de paraules que hi estiguin relacionades.
- Escriu recordatoris breus sobre confusions comunes.
- Tradueix el terme en una altra llengua.
- Assenyala els mots cognats en altres llengües.
- Escriu analogies que hagin de completar els alumnes.
- Fes que escriguin o dibuixin les seves pròpies analogies.
- Ordena o classifica els mots.
- Compara i troba similituds i diferències.

V. Ofereix-los oportunitats per parlar i discutir sobre els mots nous.

- Fes que pensin i comparteixin en parelles.
- Compara les descripcions d'un mot.
- Que l'un descriu les imatges a l'altre.
- Expliqueu-vos informació que hagin après sobre mots nous.
- Detecta confusions o desacords per aclarir significats.
- Fes que l'alumne revisi el propi treball.

VI. Practiqueu els mots nous mitjançant jocs.

- *Pictionary*
- *Memory*
- BINGO
- Mots encreuats
- ...

7. L'ensenyament-aprenentatge del lèxic durant el procés lector

Ja hem esmentat a la introducció d'aquest dossier la importància que té accedir al significat del vocabulari per arribar a una bona comprensió lectora d'un text. En aquest sentit, una bona didàctica de la lectura hauria de tenir en compte aquest fet i incorporar el tractament del vocabulari durant el procés lector: abans de llegir, durant la lectura i després de llegir. A continuació presentem quines accions s'haurien de fer durant el procés lector en cadascun del tres moments. Les accions que es detallen

només fan referència al lèxic, no s'especifiquen quines altres accions s'haurien de fer per treballar les estratègies de lectura que també configuren el procés lector.¹

Abans de llegir

- Acotar el nombre de termes nous que s'introdueixen en cada seqüència d'activitat.
 - Vocabulari clau que cal tenir present.
 - Paraules que apareixen en la lectura de manera reiterada.
 - Paraules que formaran part del vocabulari de l'àrea a partir d'aquest moment.
- Detectar quines paraules saben.
- Treballar els significats de termes coneguts que apareixeran i poden generar equívocs.
- Introduir els termes que no podran deduir pel context.

Exemple d'activitats per treballar el vocabulari clau d'un tema abans de llegir un text:

Seqüència d'activació dels coneixements previs sobre el lèxic d'un tema.

1. Agrupar fotografies de diferents éssers vius.
2. Fer preguntes per detectar si saben què és un ésser viu i què no ho és, i entre organismes autòtrofs i heteròtrofs.

3. Classificar les imatges per similituds i plantejar: què en sabem? D'on vénen? Quines parts i distingim? En què s'assemblen?

Altres activitats que es poden fer abans de llegir:

- Elaborar llistes amb el lèxic conegut referit al tema de treball.
- Classificar el lèxic conegut amb el suport d'un organitzador gràfic.
- Recuperar lèxic a partir de l'observació d'imatges (objectes, processos...).
- Guies d'anticipació: respondre un qüestionari per detectar què saben, què no saben, i on hi ha errors en l'aprenentatge de conceptes i lèxic.

¹ Veure el dossier d'aquesta mateixa col·lecció El procés lector.

- Classificar imatges del tema, establint un criteri de classificació i donant arguments.
- Anticipar lèxic a partir de l'observació i comparació d'elements reals o d'imatges del tema.
- Fer hipòtesis sobre el significat d'algunes paraules.

Durant la lectura

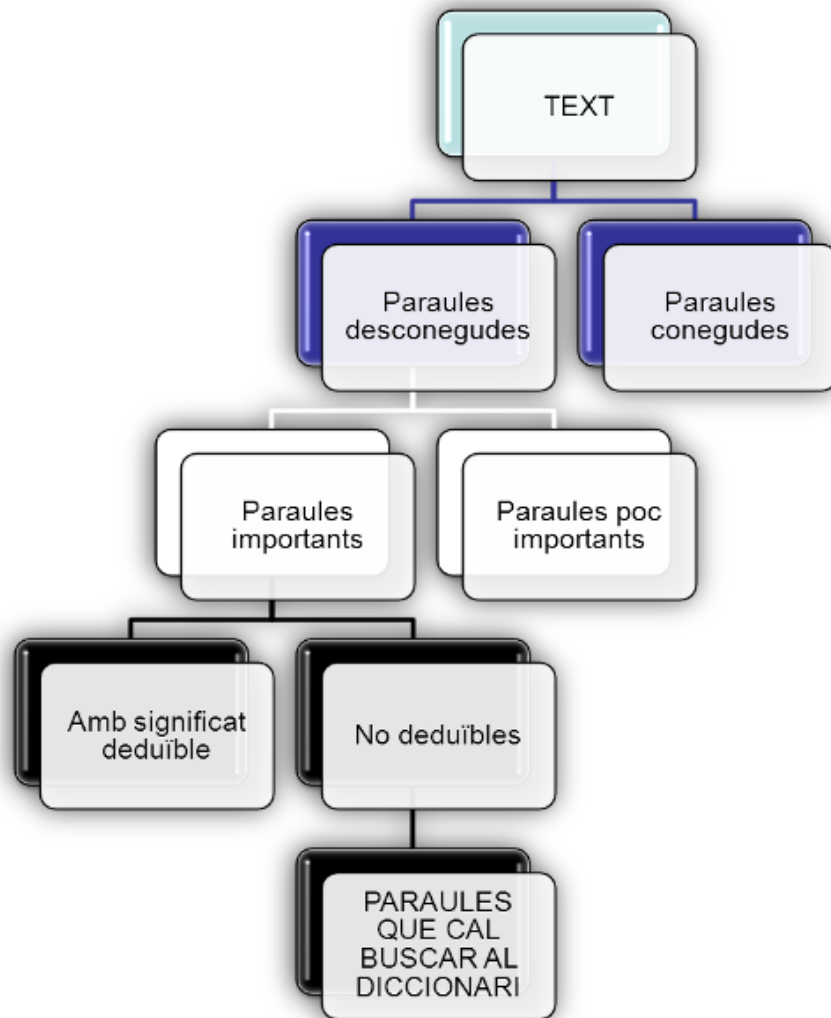
- Reconèixer els termes científics que van apareixent.
- Sempre que sigui possible s'ha d'ajudar l'alumne a inferir-ne el significat pel context o a construir la definició a partir de l'anàlisi del terme.
- Cal ajudar l'alumne a captar els matisos entre sinònims, el sentits metafòrics...

Durant la lectura s'hauran de potenciar totes aquelles activitats que permetin a l'alumne deduir el significat de les paraules que desconeixen. Tindran especial rellevància l'ensenyament de les estratègies de lectura que permetin als alumnes regular-se la pròpia comprensió i l'ensenyament d'estratègies per inferir el significat del lèxic. Aquest ensenyament es pot reforçar amb activitats explícites com els tallers de lectura o activitats d'entrenament per exercitar les estratègies i adquirir una certa autonomia.

Davant una paraula desconeguda, el lector pot aplicar les estratègies següents:

- Alentir la lectura.
- Descompondre la paraula en parts per veure si n'hi ha alguna que doni alguna pista.
- Rellegir o avançar en la lectura per descobrir pistes sobre el significat de les paraules.
- Buscar al text marcadors textuais que indiquin on es pot trobar el significat de la paraula. Per exemple: és a dir, és, aclariment entre comes, un sinònim...
- Observar elements del context/entorn: imatges, esquemes, glossaris...
- Compartir el significat amb els companys.

L'alumne s'hauria d'acostumar a buscar al diccionari només les paraules que no pugui deduir pel context o per l'anàlisi dels components de la paraula. L'esquema següent pot servir de base d'orientació:

Podreu trobar exemples d'activitats per treballar la inferència de lèxic en l'apartat 8.3 d'aquest mateix dossier.

Altres activitats que es poden fer durant la lectura:

- Reconèixer els termes científics que van apareixent
- Inferir el significat del terme pel context
- Construir la definició a partir de l'anàlisi de la paraula
- Representar de forma gràfica la informació amb: dibuixos, mapes, gràfics...
- Relacionar les paraules en negreta o el lèxic específic amb el fragment d'imatge que li correspon (posar fletxes)
- Elaborar gràfics i mapes conceptuals per organitzar la informació
- Utilitzar diccionaris digitals
- Consultar glossaris elaborats pels alumnes i/o murals
- Completar un organitzador gràfic buit a mesura que avancem en la lectura
- Assenyalar el vocabulari clau: amb un marcadore, subratllant...
- Identificar els connectors que ens ajuden a trobar el significat del lèxic nou que es presenta al text

Després de llegir

Exercicis de consolidació i aplicació del lèxic treballat:

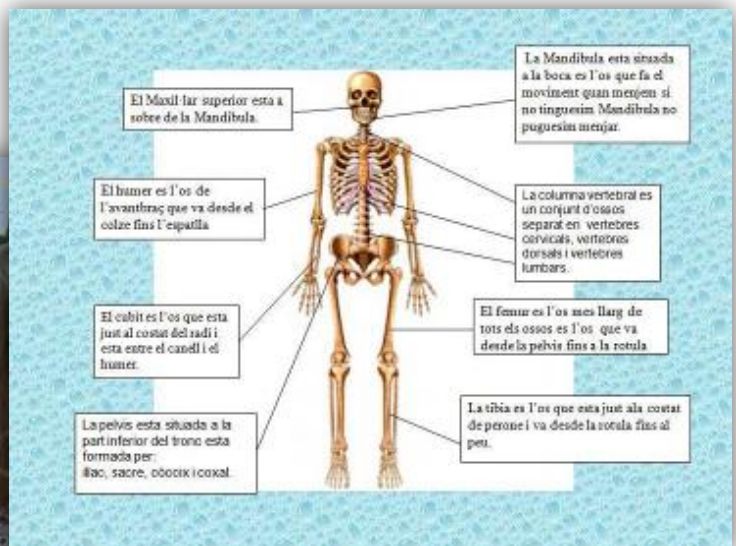
- Elaboració i/o ampliació d'un glossari
- Murals i mapes conceptuals
- Exposicions orals
- Produccions escrites
- ...

En acabar un tema, lliçó o lectura, les activitats posteriors de consolidació del lèxic pretenen fer passar paraules que l'alumne tenia com a lèxic passiu a lèxic actiu. És a dir, fer que paraules que ha après i el significat de les quals ha deduït pel context o aplicant diferents estratègies, passin a formar part del lèxic conegut que l'alumne pot aplicar a noves situacions d'aprenentatge. Es faci l'activitat que es faci, hauria de seguir aquests tres principis:

- Treballar les paraules apreses.
- Consolidar-ne la comprensió.
- Aplicar-les a nous contextos.

Activitats per reforçar l'aprenentatge del lèxic específic:

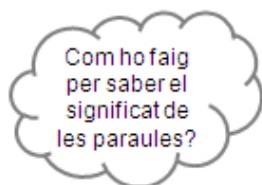
- Elaboració de murals i glossaris:

- Comparar i contrastar conceptes amb l'ajut de suports gràfics.

- Jocs de memorització del lèxic.
- Completar gràfics, esquemes, mapes conceptuals...
- Exercicis d'omplir buits amb les paraules clau.
- Elaborar un mapa conceptual o semàntic que relacioni el lèxic específic.
- Relacionar paraules amb les seves definicions.
- Completar definicions.
- Analitzar diferents definicions i argumentar: quina és la millor, quins elements falten...
- Elaborar definicions amb: paraula, imatge, definició i frases amb l'aplicació del terme.
- Portar un registre del lèxic específic que es va aprenent: llibreta de vocabulari, glossari...
- Compondre textos de l'àrea consultant referents per a la textualització: llistes de vocabulari, connectors, expressions, estructures gramaticals.
- Fer una exposició oral utilitzant adequadament el lèxic específic que s'ha après.
- Fer una presentació digital.
- Explicar el significat del lèxic específic utilitzant les paraules pròpies de cadascú.
- Posar exemples i fer aclariments.
- Reflexionar sobre què hem fet per trobar el significat de les paraules.
- Reflexionar sobre què hem de millorar per aprendre el lèxic.

Promoure l'autoaprenentatge del lèxic

- Què fas quan trobes una paraula nova a la lectura?
- Com aconsegueixes endevinar-ne el significat sense interrompre la lectura?
- Com pots saber que el significat que li has atribuït és l'adequat?

8. Recursos per treballar el lèxic

8.1 Activitats lúdiques

- **Cadenes de paraules.** Per torns, cada alumne ha de dir una paraula seguint una consigna. Les consignes poden ser bàsicament de dos tipus.
 - **Formals:** que comencin per una lletra o síl·laba determinada o encadenades per la lletra o síl·laba de la darrera paraula, etc.
 - **Semàntiques:** un mot que designi una realitat més gran o més petita que l'anterior (*cèl·lula, teixit, òrgan, sistema, ésser viu*), paraules d'un mateix camp semàntic (fruites, animals, rius, etc.). Una varietat d'aquest joc és la repetició de tots els mots dits prèviament on es treballa l'atenció i la memòria auditiva.
- **Barrufar.** Cada alumne imagina un significat per al verb *barrufar*. Els altres han d'endevinar-lo fent preguntes amb diverses formes del verb. Ex: *Quantes vegades vas barrufar ahir? Barrufes dret o assegut?*
- **Endevinar la paraula.** Un alumne es pensa una paraula que designi una realitat física (objecte, animal, lloc, etc.) i els altres li han de fer preguntes per endevinar-la. Ell, però, només pot contestar SÍ o NO. Mentrestant, un "secretari" del grup va prenent nota de les preguntes fetes així com de les respostes afirmatives i negatives (recordatori o pistes). Un cop endevinada la paraula, aquestes pistes serviran per fer-ne la definició.
- **Mots encreuats, salts de cavall, jeroglífics i altres passatemps.** S'aconsella que hi juguin per grups. Un cop els alumnes en dominin la mecànica, els poden preparar ells mateixos.
- **Quina paraula sobra?** Sèries de paraules amb un comú denominador on n'hi ha una que no encaixa. La divergència pot ser semàntica (papallona, mosca, espiadimonis, cuc) o morfològica (desert, plana, oceà, erm).
- **Bingos de paraules.** Poden estar graduats per nivells de dificultat i les representacions, molt diverses: objectes, animals, accions, etc.
- **Imatges fugisseres.** Durant mig minut (el temps pot variar segons la quantitat d'objectes o el nivell), el professor mostra una làmina on hi ha molts objectes diferents. Després, retira la làmina i cada alumne ha d'escriure el nom de tots els objectes que recordi. Es pot completar per parelles i fer una revisió final amb tota la classe.

- **Jocs tradicionals** (embarbussaments, endevinalles, penyores, etc.) i jocs de taula existents al mercat (Pictionary, Dictiopinta, Scrabble, Olívia, etc.).
- **Jocs lingüístics.**
- **Sopes de lletres** (redacció d'enunciats, creació i resolució en petit grup, en parelles, individualment).

8.2 Activitats amb diccionaris

Són útils per fomentar l'ús i el coneixement d'aquesta eina de consulta, i promouen actituds receptives i actives envers la seva utilització. Algunes idees:

- **Ordenar paraules.** Consisteix a ordenar alfabèticament llistes de lletres, síl·labes o paraules. És un exercici molt pràctic per als primers nivells.
- **Identificar l'entrada.** Es tracta de relacionar formes flexionades morfològicament amb l'entrada corresponent al diccionari (derivats, verbs conjugats, plurals, etc.).
- **Analitzar una entrada.** A partir d'entrades prou completes del diccionari general, analitzar-ne la informació mitjançant preguntes i comparant diverses entrades. També l'anàlisi de les primeres pàgines del diccionari (abreviatures) és el preàmbul per fer d'altres activitats, com ara buscar diferents accepcions d'un mot, categories gramaticals, transitivitat d'un verb, etc.
- **Comparar diccionaris diferents.** És una activitat que es pot fer molt bé per grups. Cada grup té un diccionari (general, enciclopèdic, ortogràfic, bilingüe, de sinònims, etc.) i tots els grups busquen la mateixa entrada.
- **Identificar definicions.** Activitats en què s'ha d'escollir la definició d'un mot, d'entre un conjunt de possibilitats.
- **El joc del diccionari.** Es tracta que els alumnes elaborin, amb l'ús del diccionari, dues o tres definicions falses d'un mot i les col·loquin al costat de la definició autèntica perquè els companys l'endevinin.

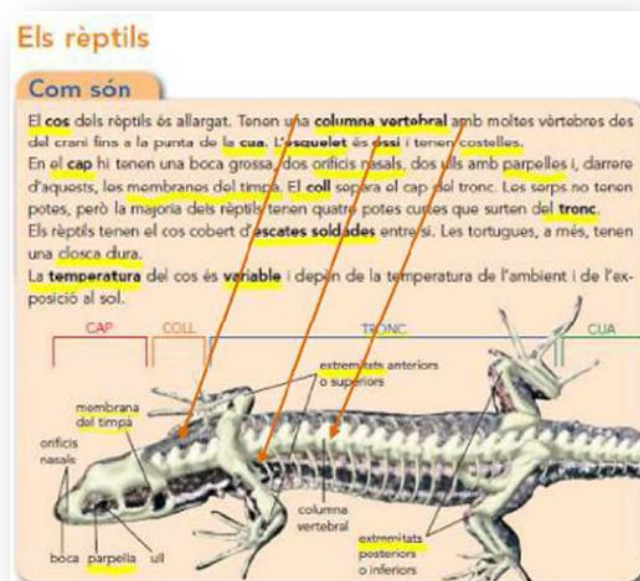
8.3 Activitats per desenvolupar estratègies d'inferir el significat de les paraules

Paraules en negreta

- A les matèries de ciències socials i ciències naturals feu que els alumnes trobin els mots en negreta.

- Permeteu que els alumnes comparteixin el que ja saben sobre les paraules mentre en preneu nota en un pòster o a la pissarra.
- Llegiu un mot en negreta del text i modeleu com ho feu per deduir-ne el significat.
- Compareu la vostra definició amb les que han redactat els alumnes anteriorment i feu-hi els canvis necessaris.
- Feu que els alumnes practiquin per parelles o grups petits, repetint aquest procediment amb un altre mot en negreta.

Treball amb imatges. Exercicis que combinen el lèxic amb la imatge.

(dibuixos, fotos, còmics, etc.).

Anàlisi de la morfosintaxi dels mots. Cal analitzar la forma de les paraules: arrel, sufixos, morfemes; etc. Es pot fer de diferents maneres: separant, subratllant, classificant paraules...

aero-	-isme	hiper-	mono-
a-	-ós	mega-	mini-
-ció	poli-	super-	

Buscar derivats. A partir d'un lexema buscar derivats, paraules compostes i, fins i tot, crear mots nous per mitjà dels mecanismes morfolexicològics.

Pràctiques cloze (omplir buits en un text).

Omple els buits del text següents amb aquestes paraules:

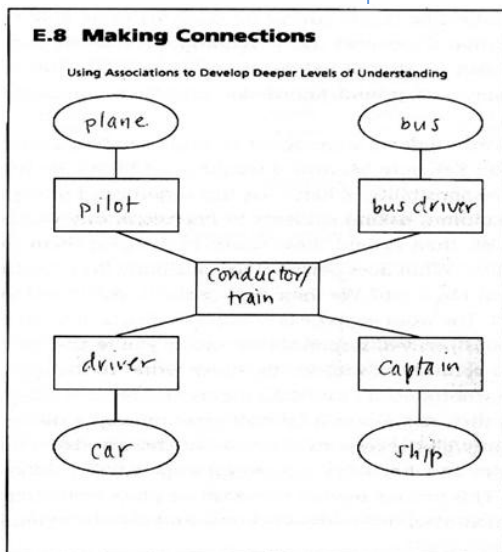
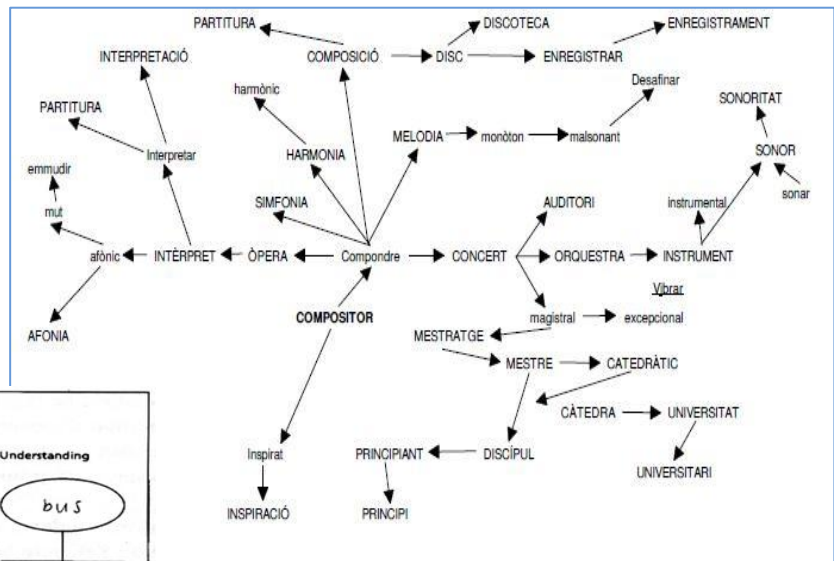
ràtzies, paria, regnes de taifes, tribut, califat de Còrdova, Lleida, sudes, comtats catalans, Tortosa, paries

Després del desmembrament del _____ (1031), es van consolidar dos _____ a les terres catalanes: _____ i _____.

La frontera, ocupada per castells cristians i _____ islàmiques, va ser escenari d'acions de càstig que permetien l'obtenció ràpida de botí i l'afebliment de l'enemic (_____).

Les diverses taifes islàmiques van evidenciar una clara inferioritat militar respecte dels _____, per això es van veure forçades a fer uns pagaments (_____) durant els segles XI i XII. La _____ era un _____, de pagament anual o fins i tot mensual, com a reconeixement del domini territorial o de la protecció militar, o en concepte d'indemnitzacions de guerra.

Relacions semàntiques (sinonímia, antonímia, hiperonímia, polisèmia). Una bona manera de representar visualment la relació entre els mots és utilitzant xarxes de conceptes, com la que es mostra a l'exemple:

Activitat per deduir el significat de paraules desconegudes

Busco paraules desconegudes		
Recordo que: <ul style="list-style-type: none"> • llegir vol dir comprendre, • he de fer una lectura intensiva: a poc a poc i amb molta concentració, • si cal ho llegiré dues vegades, • visualitzo tot el que llegeixo. 		Estratègies per deduir paraules desconegudes <ol style="list-style-type: none"> 1. Tornar a llegir la frase. 2. Visualitzar el context: què, quan, on, com... <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buscar paraules de la mateixa família • Substituir-la per un sinònim • Pensar en exemples • Altres:
Llegeixo	Em pregunto: Hi ha una paraula o expressió desconeguda que em dificulta la comprensió?	Em pregunto: què faig per entendre-les?
1r paràgraf		☐ He utilitzat estratègies per deduir-les ☐ He demanat ajuda
2n paràgraf		☐ He utilitzat estratègies per deduir-les ☐ He demanat ajuda
3r paràgraf		☐ He utilitzat estratègies per deduir-les ☐ He demanat ajuda
...		
...		
Em pregunto: El fet de deduir paraules m'ha ajudat a entendre la lectura?		

8.4 Organitzadors gràfics

MODEL FRAYER (DE MAPA CONCEPTUAL)

El model Frayer és un organitzador visual que ajuda els estudiants a entendre les paraules i els conceptes clau. És una taula amb quatre seccions que pot contenir una definició, algunes característiques/fets, exemples i no exemples de la paraula/concepte.

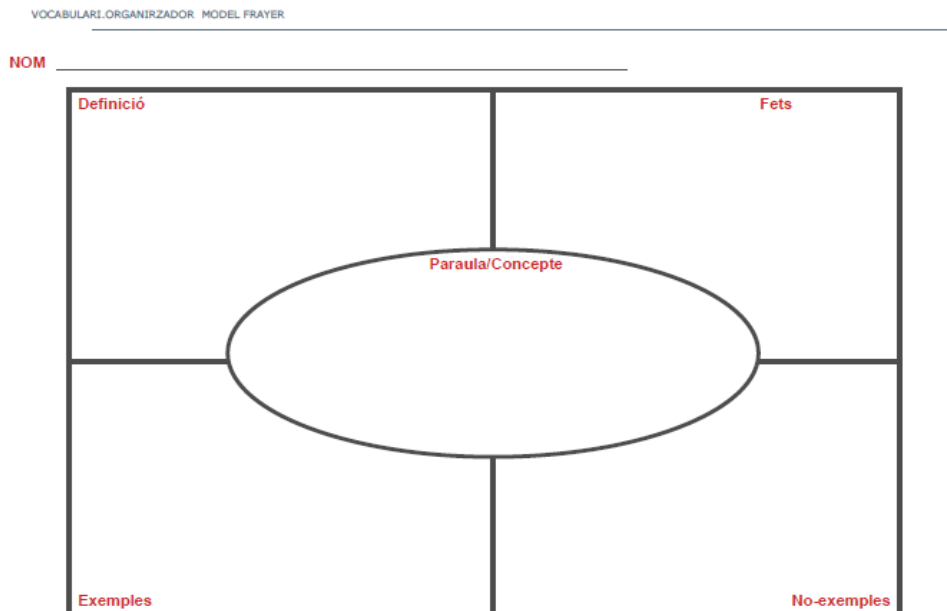
Propòsit:

- Identificar els conceptes i el vocabulari desconeguts.
- Crear una referència visual per als conceptes i el vocabulari.

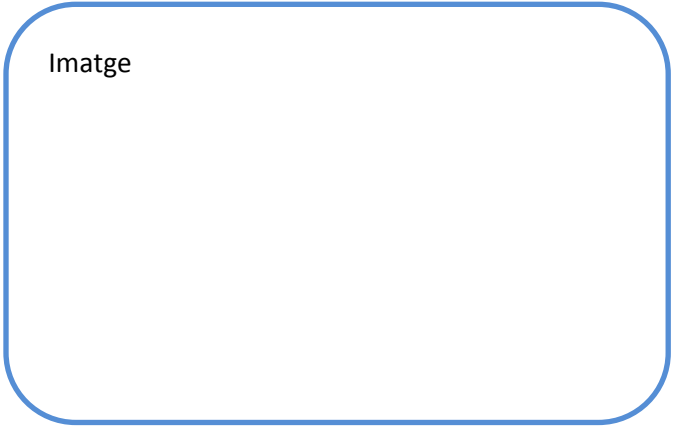
Permet als estudiants:

- Desenvolupar la comprensió dels conceptes i el vocabulari clau.
- Basar-se en el coneixement previ per fer connexions entre conceptes.
- Comparar els atributs i els exemples.
- Pensar críticament per trobar relacions entre els conceptes i desenvolupar una comprensió més profunda.
- Fer connexions visuals i associacions personals.

Exemples d'organitzadors:

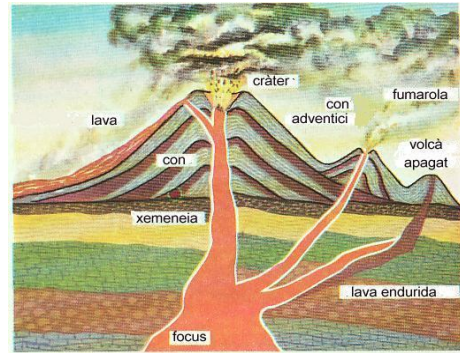
Impuls de la Lectura. Adaptació de Frayer model per a l'aprenentatge de vocabulari. 2014

Mot	
Sinònim	
Antònim	
Amb les meves paraules...	
Frase...	

QUATRE QUADRATS

Paraula	Imatge
Significat	Frase

Volcà

El volcà va expulsar lava i cendres que es van escampar pels voltants i van cremar molts arbres.

Quan la roca fosa o la lava surt del volcà parlem d'una erupció.

EL MEU VOCABULARI

Paraula	Pistes context	Definició	Dibuix ràpid	Connexió

Nom i cognoms: _____ Data: _____ Nivell: ____

DIAGRAMA DE VOCABULARI

The diagram consists of several interconnected boxes and sections:

- Mot:** A rectangular box at the top left for writing the word.
- Definició:** A large rectangular box at the top right for the word's definition.
- Morfologia del mot (verb, adjectiu, nom, etc.):** A rounded rectangular box below 'Mot' for grammatical information.
- Sinònims:** A rounded rectangular box below 'Morfologia' for synonyms.
- Antònims:** A rounded rectangular box below 'Sinònims' for antonyms.
- Il·lustra la paraula.:** A rectangular box with a horizontal line below 'Definició' for illustrating the word.
- Escriu frases fent servir aquesta paraula.:** A large rounded rectangular box at the bottom for writing sentences using the word.

Arrows indicate the flow of information: from 'Mot' to 'Definició'; from 'Definició' to 'Morfologia', 'Sinònims', and 'Antònims'; from 'Definició' down to 'Il·lustra la paraula.'; and from 'Definició' down to 'Escriu frases fent servir aquesta paraula.'

8.5 Taller de lectura: Identificar les paraules clau. Comprensió d'enunciats

ESTRATÈGIA QUE ES DESENVOLUPA: Identificar les paraules clau. Comprensió d'enunciats.			
NIVELL: Quart de Primària		TEXT: Enunciats de les àrees de medi, català i matemàtiques	
1. MINILLIÇÓ			
CONNEXIÓ	MODELATGE	PARTICIPACIÓ ACTIVA Gira't i parla	ENLLAÇ
<p>Us passa alguna vegada que comenceu a fer un exercici sense llegir l'enunciat? De vegades l'encertem, però altres potser no acabem de fer el que ens demanen. Altres vegades els enunciats són complexos i demanen fer més d'una acció. Si els llegim de pressa i no hi parem prou atenció, pot ser que ens oblidem alguna i que la resposta sigui incompleta.</p> <p>Si volem bones respostes hem d'entendre bé els enunciats.</p> <p>Avui farem una pràctica de llegir preguntes i respostes d'enunciats com els que apareixen en els controls que feu habitualment i pararem atenció a allò que ens demanen per poder donar una resposta</p>	<p>Per començar us mostraré com ho faig jo per entendre què em demanen els enunciats i assegurar-me que responc de manera adequada. Per això començaré amb alguns enunciats de matemàtiques.</p> <p>El primer que faig és llegir l'enunciat amb atenció. Després em pregunto quins són els verbs que m'indiquen les accions que he de fer. Els subratllo de color blau. Per exemple, llegeixo l'enunciat "<i>Fes les divisions següents i indica si són exactes o enteres</i>". Em fixo en quantes accions em demanen i les subratllo, <i>fes</i> i <i>indica</i>. Ara que ho veig, hi ha dues accions. Començo per la primera: fes. Entenc què he de fer? És a dir, he de fer la divisió. Després em fixo en la segona acció: indica si són exactes o enteres. Bé, ja ho he entès, faig les divisions i ja està! Ep, que me n'oblidava, també he de dir si són exactes o enteres! Si no ho faig no hauré completat la tasca i es pensaran que no ho sé!</p> <p>Per a aquesta activitat i per no descuidar-me res, faré servir una graella com aquesta.</p>	<p>Ara que ja ho hem entès una mica, continuarem amb els altres enunciats.</p> <p>Llegiu els dos enunciats següents, de matemàtiques, i intenteu completar la graella, identificant les accions, el nombre d'accions i expliqueu amb les vostres paraules el que heu entès.</p> <p>Quan acabeu, compartiu-ho amb el vostre company per veure si ho heu resolt de manera semblant o no.</p>	<p>Ara que ja ho hem entès, podeu continuar llegint els enunciats tot sols (o per parelles).</p> <p>Llegiu els enunciats de català i de medi i completeu la graella. Quan acabeu explicarem com ha anat aquest taller de lectura d'enunciats.</p>

completa i adequada. Sabem què vol dir “adequada”?

...
Doncs, efectivament, que respon ben bé a allò que es pregunta.

Per fer bé qualsevol tasca és molt important haver entès bé l'enunciat.

matèria	ENUNCIAT	VERB	NOMBRE D'ACCIONS	EXPLICACIÓ
matemàtiques	1. Efectua les següents divisions i indica si són exactes o enteres.	Efectua, indica	2	Fer les divisions i dir si són exactes o enteres.
matemàtiques	2. Resol el càlcul mentalment.	resol	1	Calcular, sense escriure, les operacions.

Al costat de l'enunciat **escriu quines i quantes accions haig de fer. Les analitzo per separat.** He de preguntar el significat d'alguna paraula? Com puc contestar de la forma més completa? **A continuació explico amb les meves paraules** què he entès que em demanen exactament. I, és clar, procuro no deixar-me res sense fer!

Finalment, **compto quantes respostes he fet** i comprovo que és el mateix nombre que he escrit al costat de l'enunciat.

Torno a repetir el procés amb els tres enunciats següents.

2. LECTURA INDEPENDENT (20'/30')

Treball per parelles: graella dels verbs, inventar i relacionar enunciats.

3. PARLEM DEL TEXT (COMPARTIR I REFLEXIONAR) (5')

Corregir fitxes entre tots. Comparar i reflexionar oralment.

Bastida de suport

ASSIGNATURA	ENUNCIAT	VERB (paraula principal)	NOMBRE D'ACCIONS	EXPLICACIÓ
matemàtiques	1. Efectua les següents divisions i indica si són exactes o enteres.	Efectua, indica	2	Fer les divisions i dir si són exactes o enteres.
	2. Resol el càlcul mentalment.	Resol	1	Calcular, sense escriure, les operacions.
llengua	1. Escriu un text breu utilitzant les frases fetes de l'activitat anterior.	Escriu Utilitzant	1	Escriure un text que inclogui les frases fetes de l'exercici anterior.
	2. Identifica la paraula correcta de cada oració.	Identifica	1	Dir, assenyalar la paraula correcta.
medi	1. Justifica la resposta a aquestes preguntes.	Justifica	1	Explicar, raonar la resposta.
	2. Defineix què és un globus terraqüi i què és un planisferi.	Defineix Defineix	2	Dir, explicar què és...

TALLER D'ENUNCIATS

ASSIGNATURA	ENUNCIAT	VERB (paraula principal)	NOMBRE D'ACCIONS	EXPLICACIÓ
M A T E M À T I Q U E S	1. Fes les següents divisions i indica si són exactes o enteres.			
	2. Resol el càlcul mentalment.			
	3. Relaciona les multiplicacions que tenen el mateix resultat.			
	4. Tria l'ordre que creguis convenient i resol els càlculs.			
	5. Fes cada problema de dues maneres diferents i explica com els has fet.			

ASSIGNATURA	ENUNCIAT	VERB (paraula principal)	NOMBRE D'ACCIONS	EXPLICACIÓ
L L E N G U A	1. Escriu un text breu utilitzant les frases fetes de l'activitat anterior.			
	2. Identifica la paraula correcta de cada oració.			
	3. Troba els verbs en passat que hi ha en aquestes frases i classifica'ls.			
	4. Encercla els noms propis d'aquest text i subratlla'n els comuns.			
	5. Reescriu aquest text convertint els noms col·lectius en individuals.			

ASSIGNATURA	ENUNCIAT	VERB (paraula principal)	NOMBRE D'ACCIONS	EXPLICACIÓ
M E D I	1. Justifica la resposta a aquestes preguntes.			
	2. Defineix què és un globus terraqüi i què és un planisferi.			
	3. Quins signes convencionals es poden utilitzar per representar les diferents informacions d'un mapa? Posa'n exemples.			
	4. Escribeu quins conceptes són elements del temps atmosfèric.			
	5. Raona la resposta.			

ESTRATÈGIA QUE ES DESENVOLUPA: Elaborar de forma efectiva un enunciat**NIVELL: Quart de Primària****TEXT: Respostes d'exercicis de les àrees de medi, català i matemàtiques****1. MINILLIÇÓ**

CONNEXIÓ	MODELATGE	PARTICIPACIÓ ACTIVA	ENLLAÇ
<p>Recordem la importància de llegir bé els enunciats per ser més efectiu en les tasques de classe.</p> <p>Recordem què vam fer el dia anterior amb el taller d'enunciats. Quin procés se seguia per contestar bé un exercici?</p> <p>Doncs avui que ja sabem que els verbs són molt importants per saber què hem de fer, ho farem al revés. Quin enunciat puc escriure perquè la resposta sigui la que em donen?</p>	<p>Comencem a fer els enunciats de matemàtiques. Quines accions ens acostumaven a demanar? Calcula, relaciona, resol...</p> <p>Què hi ha a la resposta? Una divisió, i contesta que la divisió és exacta.</p> <p>Quantes accions hauré de demanar? Dues, d'una banda que faci una divisió i de l'altra que digui si el resultat és exacte o no.</p> <p>Quins verbs em van bé en aquest cas? Calcula i digues si el resultat és exacte o no.</p> <p>Elaboro l'enunciat: calcula la següent divisió i després digues si el resultat és exacte o no.</p> <p>Segueixo fent el següent amb el següent enunciat.</p>	<p>Ara que ja en sabem una mica, entre tots farem el tercer de matemàtiques.</p> <p>Comencem a pensar en enunciats de català. Entre tots anem dient verbs que es repeteixen en aquesta àrea i els apuntem a la pissarra per tenir-los presents.</p> <p>Entre tots fem l'enunciat 1 de la mateixa manera.</p> <p>Mirem els enunciats de medi i veiem que ja estan escrits, només hem de pensar en les accions que demana i les respostes per relacionar-ho.</p>	<p>Ara que ja ho he entès, em giro i ho explico al company. Què haig de fer per inventar els enunciats de català i relacionar els exercicis de medi?</p> <p>Per parelles, acabeu els dos enunciats i relacioneu les activitats de medi.</p>

2. LECTURA INDEPENDENT (20'/30')

Treball per parelles: inventar dos enunciats de català i relacionar els enunciats amb les respostes de medi.

3. PARLEM DEL TEXT (COMPARTIR I REFLEXIONAR) (5')

Corregir fitxes entre tots. Comparar i reflexionar oralment.

Preguntes i respostes

Per entendre bé les preguntes que ens fan, hem de...

1. Llegir amb molta atenció cada pregunta.

Per trobar la resposta haurem de...

2. Tornar a llegir = RELLEGIR.

3. Buscar pistes en les paraules, els dibuixos.

4. Pensar la resposta.

Data:

Nom:

COMPRESIÓ D'ENUNCIATS: MATEMÀTIQUES

Ara que ja coneixes els verbs principals dels enunciats (*relaciona, identifica, classifica, raona, etc.*) inventa enunciats per a aquestes respostes. Pensa quantes ordres has de donar en funció de quantes respostes hi hagi.

1. _____

2. _____

dividend	divisor	quocient	residu
		86	
399			
		8	17

3. _____

No està bé, perquè $45 * 8 + 9 = 369$ i no dona 289.

COMPRESIÓ D'ENUNCIATS: CATALÀ

Inventa enunciats per als següents exercicis. Utilitza els verbs treballats: *relaciona, defineix, enumera, classifica, efectua, digues, respon, encercla, etc.*

1. _____

L'illa

Conec una illa petita i secreta

Que és verda i alegre i es troba en un llac

voltat per un bosc profund i tot ombra

On viu el silenci més pur, més alt.

MARC GRANELL

2. _____

- Els castells antics tenien les escalinates de marbre.
El castell antic tenia l'escalinata de marbre.
- Volien comprar un llibre d'encanteris.
Volia comprar un llibre d'encanteri.

3. _____

• La Carla i el Miquel	_____	• viu a Mèxic.
• La Guadalupe	_____	• no troben l'adreça de l'hotel.
• Jo	_____	• faré una excursió

He tingut en compte que ha de concordar el subjecte i el verb en gènere i nombre.

COMPRESIÓ D'ENUNCIATS: MEDI

Completa i relaciona cada enunciat amb la resposta correcta.

- _____ són les roques? _____ es classifiquen segons l'origen?
- _____ que els animals i les plantes d'un ecosistema marí podrien viure en un riu, per exemple? _____ la resposta.
- _____ quina utilitat té el pla inclinat o rampa. _____ algun exemple.
- _____ una llista dels aparells elèctrics que hi ha a casa teva. _____ per què serveix cadascun.
- *Ajuda a pujar o baixar objectes pesants perquè s'ha de fer menys força que pujant-los verticalment. Per exemple, rampa per pujar una*

vorera, rampa perquè pugin cadires de rodes a l'autobús.

- *Crec que no podrien viure perquè si viuen al mar és perquè necessiten aigua salada, s'alimenten d'altres animals o plantes que també viuen al mar. Per exemple, una alga marina no podria sobreviure en un riu i tampoc els animals que s'alimenten d'aquesta alga.*
- *Rentadora: netejar la roba.
Microones: escalfar el menjar.
Planxa: treure arrugues a la roba.
Televisió: veure programes o pel·lícules*
- *Són materials naturals i estan formades per un mineral o més d'un. Es classifiquen en magmàtiques, sedimentàries i metamòrfiques*

9. Els marcadors textuais

S'anomena així un grup de mots, que tenen forma de conjuncions, preposicions, locucions conjuntives i adverbis i que afecten l'estructura del text. El seu coneixement és molt important per tal d'afavorir la comprensió lectora.

Les recerques realitzades al voltant de l'adquisició de vocabulari per part dels aprenents fan palès que el desconeixement d'aquest grup de mots, anomenats genèricament connectors, pot ser un gran impediment per a la comprensió.

Sembla assumit per tothom que el treball de mots lexicals, els carregats de significat (substantius, adjectius, verbs), és indispensable per afavorir la comprensió oral i escrita.

Ara ens cal assumir que l'ensenyament-aprenentatge de connectors també és fonamental per assolir la competència lèxica desitjada.

Si volem afavorir les habilitats productives dels nostres alumnes (expressió oral - expressió escrita), caldrà, doncs, introduir l'ús de connectors des d'edats primerenques (nivell oral) i implementar-ne l'ús al llarg de tota l'educació obligatòria, adequant la seva utilització a l'edat, al context, a la diversitat textual. Fóra molt bo que aquesta introducció de marcadors textuais fos progressiva, des de totes les àrees, i que es planifiquessin els recursos i els moments òptims perquè els alumnes integressin el seu coneixement i ús en el context adient.

Els marcadors textuais ens aporten informació vital relativa a de dos àmbits fonamentals: l'estructura del text i l'estructura de les idees. El seu coneixement serveix per:

- a) **Estructurar el text:** hi ha un grup de connectors (anomenats metatextuals) que afecten un fragment relativament extens del text. Estableixen ordre i relacions significatives entre frases i afecten:
 - L'organització interna dels paràgrafs.
 - La funció que desenvolupa cada paràgraf.
 - La relació dels diferents paràgrafs entre ells.
- b) **Estructurar les idees:** aquest grup (el dels anomenats lògics) afecta fragments més breus de text (oracions, frases) i connecta les idees entre si a l'interior de la frase. Són les conjuncions de la gramàtica tradicional (causals, condicionals, consecutives, finals, adversatives, concessives).

D'una banda, el coneixement i l'ús de connectors afavoreix la capacitat interpretativa dels alumnes, els ajuda a reorganitzar la informació i a desenvolupar la comprensió profunda. D'altra banda, millora la producció oral i escrita dels aprenents.

A més a més, la comprensió i l'ús en L1 facilita la mediació interlingüística (L2 i L3) i contribueix a l'assoliment de la C14 relativa al coneixement de la diversitat cultural.

10.Orientacions generals per treballar els connectors

A priori, hom podria pensar que és un contingut impropï per treballar a Educació Infantil, Cicle Inicial i Cicle Mitjà, però, en realitat, quan els alumnes escolten o llegeixen un conte o un text instructiu, estan incorporant aquests connectors en el seu lèxic, tot i que no en siguin conscients, o encara que no siguin capaços d'utilitzar-los correctament en les seves produccions orals i escrites. Per tant, hauríem d'analitzar els contextos més adients per treballar-los, els recursos que farem servir i quins connectors necessiten saber els alumnes, depenent de l'edat i el context.

- Els connectors seqüencials (metatextuals), aquells que ajuden a marcar un ordre, es poden treballar des de ben petits (*primer, després, tot seguit, finalment...*) fent servir el suport d'imatges, de seqüències temporals. Quant als contextos, semblen adients les estones en què s'expliquen contes, quan es parla de les rutines de cada dia, del cap de setmana, o bé quan se celebren festes tradicionals i, per exemple, volem ensenyar-los el procés d'elaboració de panellets, o la redacció de la carta als Reis, entre d'altres. Per tal de facilitar la comprensió, el llenguatge corporal, la mímica i la recitació de seqüències en veu alta ajuden a la integració d'aquestes categories gramaticals de manera progressiva.
- El treball sistemàtic dels connectors facilita la comprensió gradual del concepte espai-temps, alhora que afavoreix la formulació d'hipòtesis, l'anticipació, la capacitat interpretativa, la reorganització de la informació... Així mateix, són cabdals en la comprensió de les relacions de causa-efecte, de comparança...
- Endemés, cohesionen el text en establir la jerarquia entre els paràgrafs i ajuden a entendre'n l'estructura.
- La utilització de diagrames i esquemes facilita la comprensió dels marcadors textuais, i són un bon recurs per seleccionar les idees principals i sintetitzar-les.
- Depenent del tipus de text, podem donar representacions gràfiques diferents: si volem treballar les semblances i les diferències, el diagrama de Venn és molt adient. Si hem de treballar el nus d'un conte, un diagrama amb connectors seqüencials sembla idoni. Si hem de treballar esdeveniments històrics o biogràfics, podem fer servir un eix cronològic. Els esquemes de claus tradicionals són un bon

suport per introduir paràgrafs i són molt útils en la redacció de textos expositius i en la realització d'exàmens.

Nivell	Seqüència	Context	Suport
EI	Treball oral interactiu ↓ Expressió corporal ↓ mímica	<ul style="list-style-type: none"> - Rutines de cada dia - El cap de setmana - Celebracions tradicionals - Contes, cançons, poemes, narracions... - Temes curriculars 	Visual i auditiu Pòsters

Nivell	Seqüència	Context	Suport
CI	Treball oral interactiu ↓ Mímica ↓ Lectura ↓ Producció escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Rutines de cada dia - Festes: text instructiu - Sortides, excursions - Contes, narracions, poemes - Temes curriculars... - Assemblees de classe - Activitats de lectura i recomanacions de llibres 	Visual i auditiu Diagrames Esquemes Targetes

Nivell	Seqüència	Context	Suport
CM CS	Treball oral interactiu ↓ Mímica ↓ Lectura ↓ Producció escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Rutines de cada dia - Festes: text instructiu - Sortides, excursions - Contes, narracions, poemes - Temes curriculars... - Assemblees de classe - Activitats de lectura i recomanacions de llibres - Realització de projectes 	Visual i auditiu Diagrames Esquemes Targetes

Exemple d'activitats amb connectors a Educació Infantil i Primària

QUÈ FAS ABANS D'ANAR A DORMIR?

ABANS D'ANAR A DORMIR...

1. Em dutxo o em banyo.

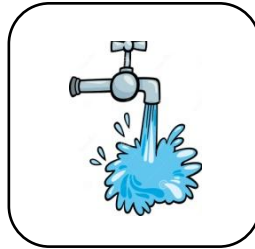
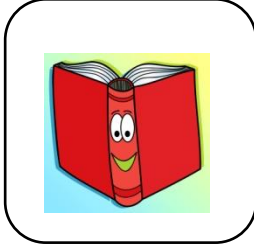
2. Em poso el pijama.

3. Em rento les dents

4. Llegeixo un llibre.

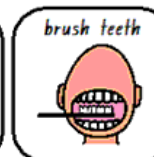
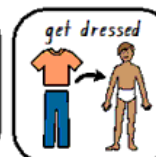
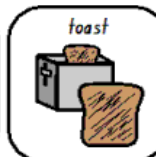
Primer

Després

Tot seguit

A continuació

Per últim

11. Activitats per treballar la competència plurilingüe en relació amb el lèxic

Quan aquest treball de lèxic es desenvolupa en una llengua que no és la pròpia dels alumnes –pensem, especialment, en dues situacions: les aules plurilingües i l'àrea de llengua estrangera–, els alumnes tenen unes dificultats afegides, per resoldre les quals els cal activar una sèrie de recursos propis de la competència plurilingüe.

El lector plurilingüe activa una sèrie de competències que li faciliten l'aprenentatge i l'ús de lèxic nou en una llengua que no és la seva, fonamentalment:²

- Resoldre dubtes i malentesos.
- Discutir i negociar nous significats.
- Donar sentit a elements lingüístics o culturals que no li són familiars.
- Recordar allò que ha après en la seva primera llengua i aplicar-ho quan ho necessita, sigui en la llengua que sigui i en qualsevol situació comunicativa.
- Treure profit de les seves experiències interlingüístiques i interculturals. Per exemple, adonant-se que cada llengua té la seva manera específica d'organitzar la realitat o acostumant-se a fer comparacions entre les llengües que coneix en major o menor grau.
- Ser més conscient del seu aprenentatge.

Els docents hem d'ensenyar a desenvolupar aquestes habilitats de mediació interlingüística, fent servir tots els recursos materials al nostre abast (diccionaris, imatges...) i programant activitats orientades a promoure la reflexió sobre les semblances i diferències entre les llengües, especialment entre les llengües curriculars:

- Activitats per prendre consciència de les llengües que coneix i en quin grau les coneix.
- Activitats per aprendre a identificar, analitzar, classificar, observar... elements de diferents llengües i cultures, i a comparar-les per percebre'n la proximitat i/o la distància.

Altres aspectes que el docent ha de tenir en compte per ajudar l'alumne que aprèn en una segona llengua són:

² A partir del Marc de Referència per als enfocaments plurilingües del Consell d'Europa (<http://carap.ecml.at/>)

- **Detectar i ajudar a resoldre confusions i malentesos.** Valorar si són de caràcter lingüístic o cultural, acostumar els alumnes a fer preguntes i a demanar ajuda quan no entenen alguna cosa, aprofitar el repertori lingüístic dels alumnes del grup perquè aclareixin dubtes entre ells.
- **Ajudar l'alumne a partir del que ja sap.** Potenciar els coneixements previs de l'alumne i proporcionar-li els que no tingui, identificar les estratègies de lectura i els aprenentatges que ja ha assolit en la seva primera llengua i ajudar-lo a transferir-los a la llengua de l'aprenentatge.
- **Fer conscient l'alumne que entre una llengua i una altra no hi sol haver una correspondència literal.** Acostumar-lo a comparar llengües i a recolzar-se en les semblances estructurals, discursives i pragmàtiques entre les llengües que sap i la llengua de l'aula.

A continuació presentem algunes activitats de mediació interlingüística relacionades amb el treball del lèxic a la classe de llengua estrangera.

12. Activitats de mediació interlingüística

12.1 Cicle Inicial

En l'activitat que es proposa a continuació els alumnes han de completar una graella de vocabulari bàsic en les tres llengües curriculars, amb el suport d'imatges, i a continuació, amb el guiatge del docent, comparar-ne les característiques. És important remarcar que l'activitat no consisteix simplement a emplenar un quadre trilingüe. L'objectiu no només és conèixer el vocabulari del tema en les tres llengües, sinó, sobretot, exercitar l'alumne en la comparació interlingüística. Per això, el més important és el procés que se segueix fins a completar la taula.

Aquest treball de comparació es pot fer des de Cicle Inicial. Allò que canviarà amb el pas dels cursos serà el nivell i el registre i del lèxic que analitzarem, que a Cicle Inicial es farà sobretot amb termes d'ús comú, del llenguatge quotidià, i a partir de Cicle Mitjà anirà introduint progressivament el llenguatge acadèmic i científic.

Punts forts de l'activitat

- Afavoreix l'aprenentatge de lèxic o bé la seva consolidació en les tres llengües del currículum.
- Permet la comparança entre llengües, des de diversos àmbits, com ara l'ortografia, la morfosintaxi, la fonètica...

- Afavoreix també la interacció amb l'alumne ja que les reflexions es fan oralment i la correcció és col·lectiva.
- Manté els alumnes actius, ja que han de completar una graella, subratllar fent servir diferents colors, llegir, parar atenció, escriure i reflexionar.
- No cal que sigui el mestre de llengües estrangeres qui faci tota l'activitat, ja que es pot deixar la graella en blanc, o bé omplir alguns espais, a criteri del docent.

Procés

1. El docent assigna un color a cada llengua.
2. Modela l'activitat a la pissarra (tradicional o digital).
3. Demana que els alumnes diguin el vocabulari en les tres llengües.
4. L'escriu i completa el primer exemple.
5. Fent preguntes fa que els alumnes analitzin les semblances i diferències.
6. Finalment, els alumnes subratllen o destaquen allò que cada llengua té de genuí.

Exemple:

Ara, aprendrem o recordarem els noms dels animals salvatges en les tres llengües de l'escola. Quines són les tres llengües que fem servir a l'escola? Anglès, català i castellà.

Endemés, pararem molta atenció, explicarem en què s'assemblen i en què són diferents. Tot seguit, subratllarem les diferències més importants.

Primer, subratllarem de verd la paraula "English", de blau la paraula "Català" i de vermell la paraula "Español".

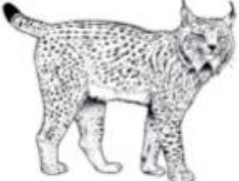

Després, mirarem els exemples. Digueu-me: Quantes lletres té el mot *lion*? Quantes en té *lleó*? I *león*? Totes en tenen quatre.

Què tenen en comú *lleó* i *león*? L'accent. Les vocals... En què són diferents? La doble *ela* en català. Doncs, subratllarem en blau la doble *ela* i en vermell la *ela*. Podem encerclar els accents també.

Què passa en anglès? *Lion* s'escriu amb "i" però es pronuncia /ai/ com en *tiger*. És una "i" enganyadora. Ho hem de memoritzar.

WILD ANIMALS / ANIMALS SALVATGES / ANIMALES SALVAJES

1. What is the name of the animal?

	<u>English</u>	<u>Català</u>	<u>Español</u>
1 	lion	lleó	león
2 	lynx	linx	lince
3. 		dofí	
4. 			rana

12.2 Activitats de mediació interlingüística: Cicle Mitjà

En aquesta etapa de primària, els alumnes entren en contacte amb un **vocabulari** de tipus més **acadèmic**, un llenguatge més tècnic o científic, específic de cada àrea. La realització d'activitats senzilles de mediació afavoreix l'adquisició d'aquesta mena de tecnicismes (neologismes) i facilita molt la comprensió de conceptes. El coneixement d'aquest vocabulari bàsic serà cabdal a mig i llarg termini, quan l'alumne hagi d'aplicar capacitats cognitives superiors.

Exemple d'activitat

Els alumnes han d'omplir una fitxa informativa d'un animal.

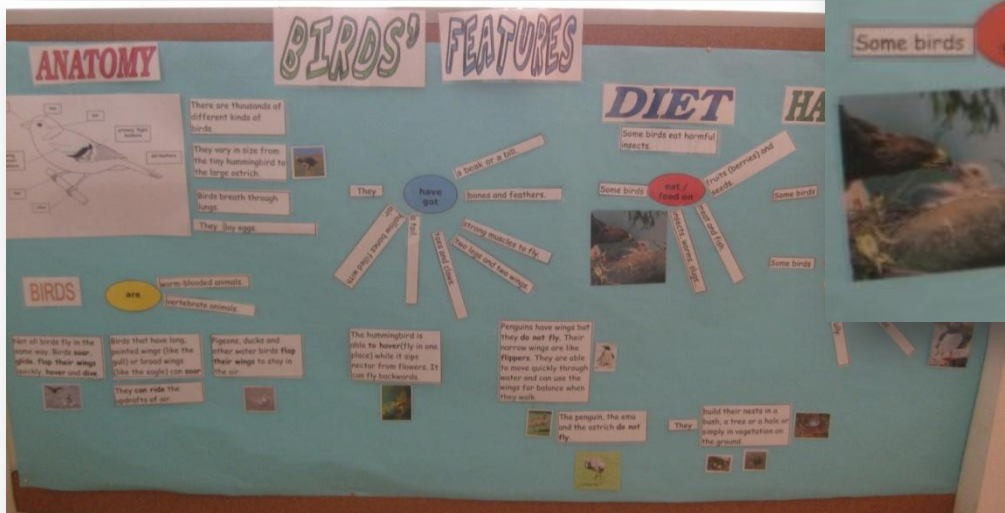
Per tal d'executar aquesta activitat amb èxit, és molt important haver treballat prèviament el vocabulari específic que necessiten conèixer i entendre, fent servir els recursos i les estratègies més adients en cada cas.³ Cal comprovar que els alumnes són capaços de fer transferències de paraules clau a les tres llengües curriculars abans d'encetar tasques de lectura en una llengua estrangera que requereixen el domini d'altres capacitats cognitives.

Les pluges d'idees, les xarxes semàntiques, les classificacions i la interacció oral són essencials perquè puguin fer les connexions en les tres llengües. Els murals plurilingües sobre els temes transversals semblen una eina excel·lent per activar coneixements previs, fer inferències i, sobretot, per afavorir l'expressió oral.

³ Vegeu el que s'ha dit en aquest dossier sobre el treball del lèxic de les àrees.

ENGLISH	CATALÀ	ESPAÑOL
1. characteristics	1. característiques	1. características
2. anatomy	2. anatomia	2. anatomía
3. diet / nutrition	3. dieta / nutrició	3. dieta / nutrición
4. habitat	4. hàbitat	4. hábitat
5. predator	5. predador	5. depredador
6. behaviour	6. comportament	6. comportamiento
7. reproduction	7. reproducció	7. reproducción
8. carnivore	8. carnívor	8. carnívor
9. herbivore	9. herbívor	9. herbívor
10. omnivore	10. omnívor	10. omnívor

THE LEOPARD

1. Look at the picture and read the text:

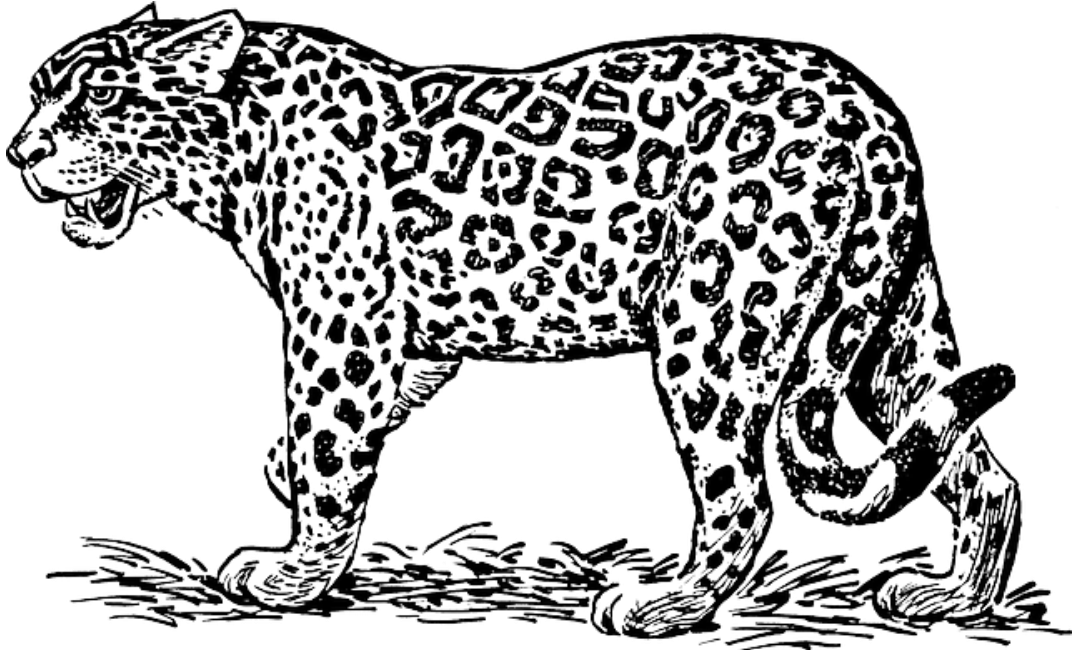

Image: [Pixabay](#)

THE LEOPARD

Leopards are widely-distributed wild cats that live in rainforest, woodlands, plains, deserts, and shrubby areas. They are found in sub-Saharan Africa, the Middle East, parts of China, India, Siberia, and Southeast Asia.

Leopards are fast runners, good swimmers and excellent tree climbers. They often hide their food in trees. The leopard's call sounds like a raspy cough, not a roar. Leopards live up to 21 years in captivity.

Anatomy: These graceful, medium-sized cats grow to be about 1-1.7 m long. Adults weigh from 65 to 30 to 80 kg. Males are larger than females.

Some leopards have dark rosettes on a black background, making them appear black; these leopards are called black panthers. Cubs are grey when they are born.

2. Fill in the animal report sheet:

FITXA INFORMATIVA

Nom científic: _____

Anatomia / Característiques: _____

Dieta: _____

Habitat: _____

Distribució / Àrea: _____

Reproducció: _____

Predadors: _____

Comportament: _____

Curiositats: _____

ANIMAL REPORT SHEET

Scientific name: _____

Anatomy / Description: _____

Diet / Feeding: _____

Habitat: _____

Range / Distribution: _____

Reproduction: _____

Predators / Enemies: _____

Behaviour: _____

Did you know that... _____

FICHA INFORMATIVA

Nombre científico: _____

Anatomía / Características: _____

Dieta: _____

Hábitat: _____

Distribución / Área: _____

Reproducción: _____

Depredadores: _____

Comportamiento: _____

Curiosidades: _____

Com que l'objectiu de l'activitat és activar la competència plurilingüe, podem demanar a l'alumne que escrigui la fitxa en català o bé en castellà, és a dir, que transfereixi allò que ha comprès en la lectura en anglès a una altra de les llengües curriculars.

12.3 Activitats de mediació interlingüística: primer cicle d'ESO

En aquest cas, l'activitat no és un treball específic de lèxic, sinó que forma part dels passos del procés lector, que s'atura a treballar la comparació entre la llengua de l'alumne i les llengües que coneix, per facilitar la comprensió dels termes no coneguts lligats al tema de la lectura. Per tal d'ajudar l'alumne a fer connexions i establir paral·lelismes entre llengües, el docent fa un modelatge, que segueix les fases d'un taller de lectura.

En el curs de l'activitat,

Abans de llegir, es demana a l'alumne que, després d'identificar i predir el tema de la lectura a partir del títol i dels seus coneixements previs, anticipi alguns termes que apareixeran en el text i els escrigui en la seva llengua (català o espanyol) i en anglès. També se li demana que els compari i digui quines similituds hi detecta. [activitat 2]

Durant la lectura, porta l'alumne a preguntar-se si comprèn totes les paraules, amb quins termes coneguts relaciona les paraules noves i si pot inferir-ne el significat.

Com a material de suport, se li proporciona:

- un referent d'aula que recull tot allò que pot fer per inferir el significat d'una paraula nova a partir del que sap en totes les llengües conegudes en un grau major o menor i a partir dels seus coneixements previs sobre el tema;
- un quadre per recollir les paraules noves i el procés de comparació i deducció del significat.

En aquesta fase es fa un modelatge de l'aplicació de d'estratègies per inferir el significat dels termes nous.

ENGLISH READING WORKSHOP – 2nd ESO B
Marta Duani - Institut Joanot Martorell (Españoles de Llobregat)

A. INTRODUCING THE TOPIC

1. GUESS THE TOPIC: Look at the picture below. What do you think the text is going to be about?

.....

2. Can you think of any words related to the topic? Are these words similar in your language (Catalan, Spanish) or in any other languages you know? Give examples.

.....

3. Let's watch a **video** related to the topic. It's a campaign to say how important it is to reduce, reuse and recycle. What do you think about it?

4. Now, let's read the text. I am going to read the beginning of the text and answer the following questions to help me understand it better.

a) What is it talking about?	b) What is it telling me?
c) Do I understand all the words? Can I relate these words to other ones?	d) Can I imagine the meaning of new words?
e) Do I know anything about what the text is talking about?	f) How do I need to look up?

B. READING

RECYCLING

Most of families produce about one of waste or rubbish every year. The amount of rubbish is increasing for a number of reasons:

- Development of new packaging materials.
- Increasing use of fast food and ready-made products.
- Increasing consumption of manufactured products.
- Population increase.

We divide rubbish into two groups: organic and inorganic waste. Organic waste includes food, eggshells, cotton, paper and cardboard. This waste comes from living things and decomposes and disappears quickly.

Inorganic waste includes glass, metal, artificial textiles, plastic and batteries. These materials do not decompose and remain in the environment for hundreds or even thousands of years. We can recycle some of these materials.

Today, governments around the world are promoting recycling to help reduce the amount of rubbish we produce. In many **countries**, there are recycling bins for recyclable rubbish. There are containers for paper and cardboard, and bottle-banks for glasses. Batteries need special recycling bins because they contain mercury and pollute the environment.

A. INTRODUCING THE TOPIC

1. GUESS THE TOPIC. Look at the picture below. What do you think the text is going to be about?

.....

2. Can you think of any words related to the topic? Are these words similar in your language (Catalan, Spanish) or in any other languages you know? Give examples.

.....

.....

.....

3. Let's watch a [video](#) related to the topic. It's a campaign to say how important it is to reduce, reuse and recycle. What do you think about it?

4. Now, let's read the text. I am going to read the beginning of the text and answer the following questions to help me understand it better.

a) What is it talking about?	b) What is it telling me?
c) Do I understand all the words? Can I relate these words to other ones?	d) Can I imagine the meaning of new words?
e) Do I know anything about what the text is talking about?	f) How do I react to the topic?

B. READING

RECYCLING

Most of families produce about one of waste or rubbish every year. The amount of rubbish is increasing for a number of reasons:

- Development of new packaging materials.
- Increasing use of fast food and ready-made products.
- Increasing consumption of manufactured products.
- Population increase.

We divide rubbish into two groups: organic and inorganic waste. Organic waste includes food, eggshells, cotton, paper and cardboard. This waste comes from living things and decomposes and disappears quickly.

Inorganic waste includes glass, metal, artificial textiles, plastic and batteries. These materials do not decompose and remain in the environment for hundreds or even thousands of years. We can recycle some of these materials.

Today, governments around the world are promoting recycling to help reduce the amount of rubbish we produce. In many neighborhoods, there are recycling bins for recyclable rubbish. There are containers for paper and cardboard, and bottle-banks for glasses. Batteries need special recycling bins because they contain mercury and pollute the environment.

C. STRATEGY

Linking and finding similarities between new vocabulary and one's own language.

USEFUL QUESTIONS:

- ▶ Can I relate new words with other ones?
- ▶ Are there similar words in my language (Spanish, Catalan...)?
- ▶ Do I know this word or similar words in other languages?
- ▶ What can I deduce from the words I know ?
- ▶ After looking at the picture and title, what do I think the text is about?
- ▶ What do I know about the topic?

NEW WORDS	SIMILAR WORDS IN MY LANGUAGE	I KNOW THIS WORD IN OTHER LANGUAGES
<ul style="list-style-type: none"> • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • 	<div data-bbox="799 383 1431 831" style="border-bottom: 1px solid black;"> <ul style="list-style-type: none"> • • • </div> <div data-bbox="799 831 1431 960" style="border-bottom: 1px solid black;"> <p>WHAT CAN I DEDUCE FROM MY KNOWLEDGE?</p> </div> <div data-bbox="799 960 1431 1292"> <ul style="list-style-type: none"> • • • </div>

12.4 TALLER: establir connexions i paral·lelismes entre el vocabulari nou i el coneixement de la pròpia llengua (llengua anglesa). 2n d'ESO

ESTRATÈGIA QUE ES DESENVOLUPA: Establir connexions i paral·lelismes entre el vocabulari nou i el coneixement de la pròpia llengua.			
TEXT: RECYCLING			
1. MINILLIÇÓ			
CONNEXIÓ	MODELATGE	PARTICIPACIÓ ACTIVA	ENLLAÇ
<p>Avui, a partir de la lectura d'aquest text, aprendrem a fer connexions i paral·lelismes entre el vocabulari nou que surt al text i el vocabulari que coneixem en la nostra llengua. D'aquesta manera observarem que millorarà el nostre nivell de comprensió i podrem ser capaços d'explicar-lo amb les nostres paraules.</p> <p>Sabeu? Des que vaig veure un documental a la tele sobre els abocadors d'escombraries, vaig decidir readaptar els cubells d'escombraries per contribuir a tenir un entorn més net.</p> <p>Us en poso algun exemple:</p> <p>Vídeo 1</p> <p>Vídeo 2</p>	<p>Bé, lectors, us ensenyaré que, si aprenem a estar atents al que llegim, i podem relacionar-ho amb el que sabem en la nostra pròpia llengua, serem capaços de poder entendre-ho millor.</p> <p>Per això ens farem preguntes, que ens ajudaran a establir relacions i comparacions entre la nostra llengua i la lectura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De què parla? - Què m'explica? - Conec paraules en la meua llengua que puc relacionar amb això que m'explica el text? I en altres llengües que conec? - Recordant aquestes paraules i fixant-me en el tema, em puc imaginar què vol dir? - Puc establir connexions amb el que jo sé? - Podria explicar aquest fragment a un altre company amb les meves paraules? - Com em comporto jo respecte a aquest tema? <p>Jo en llegiré un petit fragment i el compararé i el valoraré segons la meua pròpia experiència:</p> <p>Primer em fixo en la imatge. Són contenidors de reciclatge. El títol és <i>recycling</i>. Segur que aquesta paraula vol dir 'reciclant'. És molt semblant a la meua llengua, el català, i també a l'espanyol, <i>reciclando</i>. Anoto la paraula al quadre en les tres llengües.</p> <p>Ara que sé de què em parlarà, a veure què m'explica. Llegiré la primera frase:</p> <p>Most of families produce about one of waste or rubbish every year.</p> <p>No conec les paraules <i>waste</i> ni <i>rubbish</i>. Com que entremig hi ha la</p>	<p>Ara vull que parleu sobre el que he fet. Vull que comenteu entre vosaltres si això que jo he fet vosaltres ho sabríeu fer. Si això que jo he fet també ho feu vosaltres quan llegiu. Us deixo cinc minuts perquè parleu de tot això mentre aneu llegint per parelles els tres fragments següents.</p>	<p>M'adono que esteu construint moltes idees sobre el que llegiu i que podeu establir paral·lelismes o grans diferències entre l'anglès i les llengües que també coneixeu.</p> <p>Som-hi, doncs, feu-vos aquestes mateixes preguntes o d'altres per fer connexions i paral·lelismes entre les llengües.</p>

preposició *or*, suposo que volen dir el mateix. Cap de les dues em recorden cap paraula en la meua llengua ni en espanyol, però si parlem de reciclar i aquestes paraules van després de *produce*, segur que volen dir ‘rebuig’, ‘escombraries’, o ‘residus’. Ho anoto al quadre, a l’apartat del que dedueixo a partir del meu coneixement. Segueixo llegint:

The amount of rubbish is increasing for a number of reasons:

Sé que la paraula *amount* vol dir ‘quantitat’. La quantitat de residus està...*increasing*. No sé què vol dir. Però si és un problema deu ser que vol dir que està creixent. A més, *increasing* –‘creixent’– *creciendo*... totes tres paraules tenen una part comuna: CRE. Penso que vol dir créixer. Anoto les paraules al quadre.

PARAULA NOVA	PARAULA SEMBLANT EN LA MEVA LLENGUA	CONEC AQUESTA PARAULA EN ALTRES LLENGÜES
Recycling	Reciclant	Reciclando
Increasing	Creixent	Creciendo
QUÈ DEDUEIXO A PARTIR DEL QUE JO JA SABIA		
Waste, rubbish	Suposo que volen dir “residus” o “escombraries”.	

2. LECTURA INDEPENDENT (20’/30’)

Durant la lectura independent, els alumnes llegeixen el text i practiquen l’estratègia individualment. A la meitat d’aquesta fase (aproximadament a la meitat del text) es fa una interrupció a fi de recordar-los que podem establir connexions amb la nostra llengua i amb qualsevol de les altres llengües que coneixem.

3. PARLEM DEL TEXT (COMPARTIR I REFLEXIONAR) (5’)

És el moment de fer les aportacions orals. Els alumnes comparteixen el contingut de la lectura i aporten els coneixements sobre el tema i de competència lingüística.

Per acabar i perquè el proper dia puguem continuar parlant del que hem llegit, intentarem descobrir que en aquest text hi ha bastant informació oculta, ampliarem vocabulari i buscarem informació complementària.

[GUIA PER AL RECICLATGE](#)

[RECYCLING SYMBOLS](#)

[VIDEOS RECYCLE NOW](#)

13. Recursos per al professorat

- a) Llençol de planificació de l'ensenyament de vocabulari
- b) Estratègia d'autoselecció de vocabulari
- c) Pauta de reflexió sobre l'aplicació d'estratègies per inferir el significat de paraules
- d) Referent d'aula (inferir el significat de paraules desconegudes)

a) Llençol de planificació de l'ensenyament de vocabulari

LLENÇOL DE PLANIFICACIÓ DE L'ENSENYAMENT DE VOCABULARI		
TEMA o UNITAT d'estudi:		
Previsió de vocabulari que cal anticipar	Vocabulari necessari per entendre el tema	Paraules freqüents o amb ortografia especial
Nota per al professor: selecciona les paraules i els conceptes importants. No incloguis gaires paraules noves. Evita aquelles que es poden deduir pel context i requereixen habilitats cognitives d'alt nivell.		

b) Estratègia d'autoselecció de vocabulari

1. Demana als estudiants que llegeixin una part del text i identifiquin dues paraules que trobin interessants, que els suposin un repte.
2. Demana'ls que escriguin aquestes dues paraules en una targeta que podran compartir amb la resta de la classe.
3. Proposa a la classe que voti de 5 a 8 paraules per ser apreses durant aquella setmana.
4. Promou una discussió entre els estudiants per tal d'aclarir, elaborar i expandir el significat dels mots.
5. Demana als estudiants que anotin les paraules en un llençol/pòster d'aula. "Els meus mots" o "Els mots de la nostra classe" i que generin una taula, diagrama, dibuix o definició que els ajudi a recordar el significat dels mots escollits.
6. Com a activitat d'ampliació, demaneu als estudiants que emprin aquests mots en escrits, redaccions o jocs.

(Adaptat de: Bolachowics & Fisher, 2002)

Nom _____ Data _____

Les meves paraules

Estratègia d'autoselecció de vocabulari

Paraules seleccionades:

1. _____

2. _____

Frases que he sentit en què apareixen aquestes paraules:

Definicions. Què volen dir aquestes paraules?

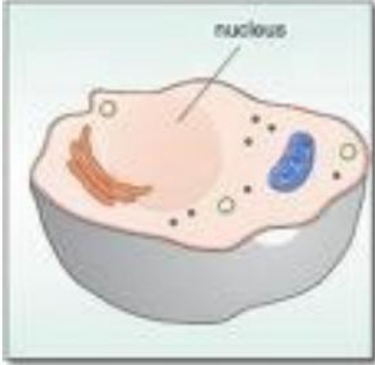
Ajut a la memòria (dibuix, mapa conceptual, regla mnemotècnica, etc.):

Idees per fer ús d'aquests mots aquesta setmana:

Els mots de la classe: Estratègia d'autoselecció de vocabulari

Paraula	Frase	Definició	Ajut memorístic	Com en faré ús...

Associacions Verbal i Visual de Mots. Word Association (VVWA)

Mot	Representació visual
<p data-bbox="336 465 580 645">Cèl·lula</p>	 <p data-bbox="1027 472 1102 488">nucli</p>
<p data-bbox="416 887 549 925">Definició</p>	<p data-bbox="804 887 1219 954">Característica o Associació Personal.</p>
<p data-bbox="272 987 699 1104">Estructura molt petita que forma part dels animals i plantes.</p>	<p data-bbox="767 999 1257 1160">Em recorda les habitacions d'una casa. Tenen usos diferents, però entre totes formen una llar.</p>

Treballem el vocabulari

Nom _____

Data _____

4 (sinònim)

5 (antònim)

3 (definició del diccionari)

1 (la paraula)
Pàgina _____

6 (mots derivats)

2 (frase del text on surt aquesta paraula)

8 (Escriu una frase amb aquesta paraula)

7 (dibuix)

Nom:

Data:

Què farè avui?

Vocabulari

Selecció del dia: _____

Paraula	Què crec que significa?	Significat	Fes servir la nova paraula (Escriu una frase, fes un dibuix, escriu un sinònim)

I per acabar...

Què he après avui?

Nom:

Data:

Què farè avui?

MAPA CONCEPTUAL DE VOCABULARI

Defineix amb les teves
paraules

Sinònims

PARAULA ESCOLLIDA

Escriu una frase que mostri el
significat

Dibuixa-la

I per acabar...

Què he après avui?

c) Pauta de reflexió sobre l'aplicació d'estratègies per inferir el significat de paraules

DESCOBREIXO EL SIGNIFICAT DE LES PARAULES

PARAULA	QUÈ VOL DIR	COM N'HE DESCOBERT EL SIGNIFICAT

- Llegint-les més a poc a poc.
- Descomponent-les en parts per veure si alguna em dóna alguna pista.
- Rellegint o avançant en la lectura per descobrir pistes sobre el significat de les paraules.
- Observant elements del context/entorn.
- Compartint el significat amb els meus companys.
- Buscant el significat de les paraules al diccionari o internet.

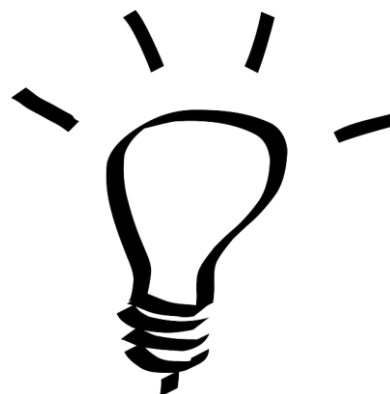
Descubro el significado de palabras desconocidas

LEO poco a poco.
DESCOMPONGO para descubrir pistas
RELEO O AVANZO para descubrir pistas
OBSERVO elementos del contexto
COMPARTO el significado con mis compañeros
BUSCO el significado en el diccionario o internet

Palabra	Significa...	Pistas del texto o contexto	Estrategia que me ayuda a descubrir el significado

d) Referent d'aula

VOCABULARI: DESCOBREIXO EL SIGNIFICAT DE LES PARAULES

- Llegint-les més a poc a poc.
- Descomponent- les en parts per veure si alguna em dóna alguna pista.
- Rellegint o avançant en la lectura per descobrir pistes sobre el significat de les paraules.
- Observant elements del context.
- Compartint el significat amb els meus companys.
- Buscant el significat de les paraules al diccionari o internet.

14. Bibliografia

AMADO MOYA, Jesús. *El lenguaje científico y la lectura comprensiva en el área de ciencias*. Gobierno de Navarra. Colección bibliotecas escolares, 2003.

BECK, I.L., M.G. McKeown, L Kucan. *Bringing words to life: Robust Vocabulary instruction*. Nova York: Guilford, 2002.

CASSANY, D. "Els mots i el text.", *Guix. Elements d'acció educativa*, 170, 49-54. Barcelona: 1991.

CASSANY, D.; Marta Luna, Glòria Sanz. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.

COOPER, J.D. *Cómo mejorar la comprensión lectora*. Aprendizaje Visor, 2009.

FANG, Zhihui. "Language correlatos of disciplinary literacy", *Top Lang Disorders*. Vol. 32, núm. 1, pàg. 19–34. Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins, 2012.

FANG, Zhihui. *Going beyond the fab five: helping students cope with the unique linguistic challenges of expository reading in intermediate grades*. INTERNATIONAL READING ASSOCIATION, 2008, (pàg. 476–487).

GENOVER, J; J. Vilar, M.A. Pozo. *Eines de comprensió de textos: La lectura intensiva a secundària*. Biblioteca d'Articles.

Marzano, R. J. Building background knowledge for academic achievement. Research on what works in schools. Alenxandria: 2004.

A Six-Step Processfor TeachingVocabulary.Robert J. Marzano 3962_LiteracyBD_bro2.indd 28

Trepat, Cristòfol-A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.

Webs

<http://www.learningunlimitedllc.com/2013/05/tiered-vocabulary/>

<http://oame.on.ca/main/files/thinklrit/FrayerModel.pdf>

*<http://wvde.state.wv.us/strategybank/VocabularySelf-SelectionStrategy.html>

<http://innovativocab.wikispaces.com>

<http://www.edu.gov.on.ca/eng/studentssuccess/thinkliteracy/files/reading.pdf>

<http://www.superduperinc.com/Handouts/Handout.aspx> (Three Tiers of Vocabulary and Educationby Thaashida L. Hutton, M.S., CCC-SLP.Super Duper® Handy Handouts!® Number 182)